

IZSELJEVANJE V AMERIKO STAVI NOVE PROBLEME.

V KONGRESU NI EDINOSTI GLEDE TEGA VPRAŠANJA.

600.000 izseljenikov je prosilo za vidiranje potnih listov.

Washington, D. C. — Fakti govorijo, da se število izseljenikov zopet množi, ki se hočejo naseliti v Združenih državah. Razlogi za izseljevanje v Združene države so različni, toda najglavnejši vzrok je menda ta, da Američani podpirajo svoje in sorodnike v tujini, kar obuja v tujemstvu misel, da je v Združenih državah treba le stegniti roko, pa ima človek, kar požel njegovo arce. Drugi zelo važen vzrok je ta, da so vojni troški previsoki v Argentini, Braziliji, Čile in druge južnoameriške republike. Pa tudi denar v teh republikah nima tiste vrednosti v mednarodnem denarnem prometu, kot ameriški dolar. V Rusiji je ni miru, ker razni caristični generali žele uvesti stari caristični red, kar odbija ljudi od naseljevanja v Sibirijo, kjer leže v zemlji še bogati zakladi in je zemlja izredno rodovitna. To so le nekateri vzroki, ki povzročajo, da izseljeniki zopet prihajajo v večjem številu v Združene države. Ta pojav pa vpliva na kongresnike, senatorje, delavce in podjetnike.

Ena struja v kongresu zastopa stališče, da je treba naseljevanje v Združene države omejiti, ker se je bati, da bodo izseljeniki prihajali v večjem številu v Združene države kot v predvojnem času, kajti že do zdaj je to 600.000 izseljenikov nosilo pri ameriških konzulih v inozemstvu za vidiranje potnih listov. Gospodarski razlogi ne pridejo pri nekaterih kongresnikih v poštev, oti naseljevanju so, ker ne ljubijo tujcem, njih šeg in navad. Zopet pri drugih kongresnikih pa odločajo bolj gospodarski vzroki, da se za omejitev naseljevanja. Ti kongresniki pravijo, da so taki izseljeniki, ki prihajajo v Združene države, da zaslužijo denar in z njim poplačajo dolgeve na svojih posvetih v stari domovini, nakar se vrnejo v staro domovino, gospodarsko breme za Združene države, ker potrošijo tukaj zaslužen denar v tujemstvu.

"Ameriška delavska federacija, je za omejitev naseljevanja. Ona izjavlja, da tiči velika nevarnost v izseljenikih, prihajajočih v trumah v Združene države. Večinoma so sami delavci, ki morajo sprejeti delo za vsako ceno, če hočejo živeti. "Ameriška delavska federacija" pa nikakor ne zahteva, da se zabrani vstop politično in versko preiganim osebam v Združene države, ampak zavzema v tem pogledu stališče, da oстане azilna pravica nedotaknjena. Tako sodi večina strokovno organiziranega delavstva.

Podjetniki so za naseljevanje na najnižji podlagi, žele pa, da se ne dovoli vstop izseljenikom, ki so na glasu, da so radikaleci, boljševiki itd. Podjetniki žele delavce, ki so pri volji delati za vsako ceno, če tako nizko ceno, odločno so pa proti naseljevanju takih tujcem, ki bi podučili svoje rojake, naj nikar ne prodajo svoje delavne moči za vsako ceno.

Do razprave in besednega kava je prišlo v kongresu, ker je bil diplomatičnemu proračunu dodan davek, po katerem mora vsak izseljenec, ki se namerava do 4. marca 1921 naseliti v Združenih državah, predložiti svoj potni list ameriškomu konzulu v vidiranje. Od te določbe so izzeti Kanadčani, Mehikanci, Kubanci in britski in francoski podaniki, ki se nameravajo izpeljati v Antilov v Združene države. Dodatek zavezuje dalje tako besedilo da lahko konzuli zabranijo vsakomur vstop

MIROVNA REZOLUCIJA SPREJETA V SENATU.

Washington, D. C. — Rezolucija republiškega senatorja Knauxa, ki razglasa konec vojne z Nemčijo in Avstrijo, je bila sprejeta v senatu v soboto popoldne s 42 glasovi proti 38. Senatna rezolucija se nekoliko razlikuje od one v poslanski zbornici, ki je bila sprejeta zadnji mesec; konferenčni odbor bo zdaj izravnal razliko, toda predsednik Wilson bo gotovo vetiral rezolucijo. V senatu je bila ostra debata z demokrati predno je bila rezolucija na glasovanje.

FRANCOZI ZOPET TEPENI V MALI AZIJI.

Vsa Kavkazija, razun Batuma, je v rokah sovjetov; Armenija je sovjetska republika.

FRANCOZI IZGUBILI OHL. OJLO.

Carigrad, 15. maja. — Francozke čete v Ciliciji so bile zopet tepene in izgubile so Aintab. Demotini so se pridružili rebelnim nacionalcem. Armenaki prostovoljci, ki so pomagali Francozom braniti Aintab, so bili razkropljeni. Francozi zdaj kontrolirajo le obris Cilicije v tolikem obsegu kolikor ga dosežejo v topovi na svojih bojnih ladjah.

Turški vstaji v Mali Aziji se zdaj imenujejo boljševiki. Med njimi kar mrgoli mohamedanskih agitatorjev iz Turkestanu in Azerbajdžana. Čim so ruske sovjetake čete odpravile. Bala pred par tedni, je republika Azerbajdžan takoj sklenila zvezo z Moskvom. Kmalu nato se je pričelo boljševiško gibanje v Armeniji in zadnji teden so lokalni sovjeti pod vodstvom Kara Bekirja strmoglavili armensko vladno in zdaj vladajo boljševiki v Armeniji. Mustafa Kemal paša, predsednik republike Anatolije, je v direktni zvezi z Moskvom.

Iz Batuma poročajo, da so sovjetke čete okupirale Tiflis v Georgiji. Vsa Kavkazija je pod kontrolo rdeče armade, edini Batum še ni okupiran, ker so v pristanišču angleške bojne ladje. Batum je poln beguncev, večinoma trgovcev, ki so prodali blago napol zastoj in pobegnili. Velika zaloga ameriškega materijala je prišla v roke boljševikov.

STAVKAR USTRELJEN ODZADAJ.

Chicago, Ill. — Policaj John Dodd je streljal na stavkujočega Henry Petersona. Oddal je nanj štiri strelje. Kropla je zadela stavkujočega natakarka v hrbet in je izstopila pod njegovim arem. Težko ranjenega stavkarja so prepeljali v bolnišnico. Policaj se izgovarja, da je stavkar vrgel prazno steklenico skozi okno neke restavracije.

Strokovna organizacija je že podvzela potrebne korake, da doloži resnico.

Drvenje za zlatom v Sibiriji se je pojavilo.

Nome, Alaska. — Poročila so došla z Nome, da so v severno-vzhodni Sibiriji odkrili zlato. Tukajšnji zlatolaskaleci še komaj čakajo, da bo plova po morju zopet odprta in da odrinejo v Sibirijo.

v Združene države, ki ga smatrajo za nezaheljeno osebo.

Kongresnik Sabath, rodom Čeh iz Chicaga, je izjavil, da bo proti temu dostavku nastopil s svojo govorniško silo v kongresni zbornici, senatorja Borah in Walsh iz Massachusettsa, sta pa rekla, da bosta pazno preštudirala določbo, ki jemlje politično preiganim tujcem azilno pravico in da nastopita proti taki določbi.

Po tem dostavku, ki stopi v veljavo s prvim junijem, če bo sprejeto, bo moral vsak izseljenec plačati deset dolarjev konzulu za vidiranje potnega lista.

JAVNI TRGI MORAJO BITI POD JAVNO KONTROLO.

MESTNA SKLADIŠČA SO POTREBNA ZA ODPRAVO DRAGINJE

Tako sodi A. C. Schmidt, predsednik ameriških združenih zadrug.

Milwaukee, Wis. — Državna tržna divizija je obdržala zaslišanje, da poizve vzroke, ki so podražili krompir, da je postal delikatesa, in slihi nasvete, da se taki vzroki odpravijo.

Zaslišan je bil tudi A. C. Schmidt, predsednik ameriških združenih zadrug, ki je seveda povedal vse nekaj drugega, kot so čekali razni trgovci in drugi privatni interesi. Po njegovem mnenju morajo mestne občine zgraditi živezna skladišča. Če se zgrade mestna skladišča, bo lahko farmer oddal svoj pridelek kmalu, ko ga je pospravil a polja v skladišče in prejel bo zanj pošteno ceno. Ljudstvo bo pa obvarovano, da živežni spekulantje ne bodo mogli ustvariti umetnega pomanjkanja na trgu. Živež bi razdelili po potrebi v mestu.

Farmerji, ki dobro občutijo pest privatnih interesov, se seveda strinjajo s takim načrtom. Zastopniki farmerjev so izpovedali, če bi farmerji sebi in članom svoje družine računili mesdo, kot je na pr. dobiva delavec v tovarni, tedaj bi se pokazalo, da imajo veliko izgubo.

Is zaslišanja je bilo jasno spomniti, da se draginja za odpravo in tudi privatni interesi se lahko ulenijo v korzi rog, čeprav imajo lepo rejene denarne mošnje, ako bi ljudstvo, to je delavec in farmerji, ne poslušali ob času volilne kampanje govornikov, dobre plačanih in najetih od privatnih interesov. Zdihovalje farmerjev in delavcev, da se nasveti dobri, ki jih je dal A. C. Schmidt za odpravo draginje, ne bodo odpravili draginje, če bodo farmerji in delavci v jeseni zopet dremali pri volitvah in poslušali naspavanke, ki jih jim pojejo od privatnih interesov najeti peval.

Farmerji in delavci si lahko pomagajo, če le hočejo. Prvi ponedeljek v novembru se bo pokazalo, če imajo res voljo pomagati sebi, ali pa raje volijo kandidate, ki jih jim priporočajo profesionalni političarji, pokorni slugi privatnih interesov, da lahko kasneje zabavljajo in stiskajo pesti v žepu.

\$10.000 NA LETO ZA VZGOJO 12-LETNEGA OTROKA.

Koliko delavskih družin se mora preživeti s tako visoko vsoto?

Chicago, Ill. — Po izjavi bivše soproge profesorja Henry Lord Wheelerja z jalske univerze je treba deset tisoč dolarjev na leto za vzgojo 12-letnega dečka Henry Irving Wheelerja.

Mrs. Eva S. Lind, mati tega dečka, je bila soproga profesorja Wheelerja, ki se je zakonsko ločila od njega v letu 1906. Sodišče ji je priznalo sto tisoč dolarjev. Kasneje je poročila nekega zdravnika v New Yorku.

Njen prvi soprog je umrl, toda nji ni zapustil rdečega centa, pač pa je oče zapustil dečku štiri sto tisoč dolarjev. V zadnji volji je določil, da se obrestni od te vsote vporabi za primerno dečkovo vzgojo. V začetku je banka, ki upravlja ta denar izplačevala po sto petdeset dolarjev mesečno za vzgojo tega otroka. Kasneje je bil znesek povzkan na tri sto petdeset dolarjev. Zdal pa zahteva dečkova mati deset tisoč dolarjev na leto.

Delavci čitajo take vesti, pa tudi upravlja, kako je mogoče, da gre za enega samega otroka na leto deset tisoč dolarjev, ko komaj šest prav dobro izurjenih rokodelcev zasluži to vsoto na leto. Ali ne postojí razlika med delavcem in milijonarjem otrokom?

UMAZANA POTEZA VELEBIZNIŠKIH POLITIČARJEV

IZDALI SO PONAREJEN LIST, DA DOSEŽEJO SVOJ OJLO.

Delavci in farmerji morajo biti oprezní, da jih profesionalni političarji ne speljejo na led.

Chicago, Ill. — Karto, ki so jo izigrali profesionalni političarji starih strank, da dobi general Wood večino pri primarnih volitvah, pokazuje v žarki luči, kakšnih sredstev se poslužujejo profesionalni političarji, da služijo gošpodom v Wall Streetu.

V South Dakoti je "Nestranskaraka liga" zelo močna in šteje okoli pet in dvajset tisoč rednih članov. "Nestranskaraka liga" se ne udeležuje primarnih volitev starih političnih strank, kadar gre za predsedniške kandidate. Rezultat ne bi bil drugačen, ako bi profesionalni političarji opustili umazano zvijačo, katere so se poslužili v korist generalu Woodu. Dogodek je pa radi tega važen, ker oznanjuje, kakšnih sredstev se poslužujejo profesionalni političarji, da varajo ljudstvo.

Na republikanski glasovnici so bili trije kandidati: Lowden, Wood in Johnson. Profesionalni političarji so se bali, da se bodo člani "Nestranskarake lige" vseeno udeležili primarnih volitev in bodo glasovali za Johnsona, ki je najbolj napreden med republikanskimi kandidati.

Ko je general Wood govoril na vzgledu, je silno napadel "Nestranskarako ligo" in njene voditelje. Dajal jim je vsakovratna imena. Ko je prišel Wood v Južno Dakoto, je seveda govoril drugače.

"Nestranskaraka liga" izdaja v Južni Dakoti svoj tednik "South Dakota Leader", ki ima okoli trideset tisoč naročnikov.

Vodja nasprotnikov "Nestranskarake lige" v Južni Dakoti je governer Norbeck, ki je obenem vodil tudi kampanjo za Wooda, kateremu so gosposdije iz Wall Streeta najbolj naklonjeni.

Zadnja izdaja glasila pred primarnimi volitvami je izšla dne 18. marea in v nji ni bilo besede o boju v republikanski stranki, ker se "Nestranskaraka liga" ne vrtika v ta boj. Kljub temu so se pa profesionalni političarji bali, da bodo člani "Nestranskarake lige" glasovali za Johnsona, da propade Wood pri primarnih volitvah. Sklenili so, da morajo izigrati karto, ki bo držala, da se člani "Nestranskarake lige" ne udeležijo primarnih volitev. Da se to zanesljivo izvrši, so razposlali tri dni pred primarnimi volitvami glasila "Nestranskarake lige" članom in njenim prijateljem. Bila je izredna izdaja, in list je bil podoben redni izdaji glasila "Nestranskarake lige", samo na prvi strani ni bilo kartuna in tam so stale te besede, naslovljene na "farmerje":

"Nikar ne glasujte pri republikanskih primarnih volitvah v torek. Ne dajte se varati! Republikanski političarji vas skušajo zaplesti v primarne volitve. Zastopniki kapitalističnega razreda so najeli bive člane lige, da vas obdelajo. Ne dajte se varati! Stojte proč od teh republikanskih pridačev! Ne glasujte pri republikanskih primarnih volitvah v torek!"

Na prvi strani je bilo zdolaj odstranjenih še nekaj vrstic, v katerih je bilo povedano, da se ligini člani ne morejo udeležiti primarnih volitev, zdolaj pod temi vrsticami je pa bilo podpisano ime Charles P. Bates, ki je zelo podobno imenu Mark P. Bates. Slednji je namreč kandidat "Nestranskarake lige" za governerja v Južni Dakoti.

Izvršena je bila torej grda prevara. Da je bilo nemogoče prijati matadorje, ki so vzpizorili to prevaro, je bil ponarejen list odposlan iz St. Paula. Če bi bilo ponarejeno glasilo odposlano iz Mitcheila, kjer izhaja ligino glasilo, bi prišli osnovatelji te prevare na za-

SOCIALISTIČNA DELEGACIJA V BELI HIŠI ZA OSVOBODITEV DEBSA.

Washington, D. C. — Posebni odbor, ki ga je imenovala socialistična konvencija v New Yorku, je v soboto posetil Belo hišo in predložil Wilsonu petlejo za amnestijo političnih jetnikov, posebno za Debsa, ki je bil zadnji teden nominiran za predsedniškega kandidata socialistične stranke. Delegacijo je vodil Seymour Stedman iz Chicaga. Predsednikov tajnik Tumulty, ki je sprejel delegacijo, je dejal, da bo predsednik posvetil stvari posebno pozornost.

KAJ JE ZADELO POLJSKO OFENZIVO?

Brzjavice o "zmagah" so utihnile in po kratkem molku je prišla vest, da je Poljska pripravljena za mir.

ALI NISO POLJAKI ŽELO TEPENI?

(Skozi teden dni do zadnjega petka so prihajale iz Varšave brzjavice za brzjavko, ki so bombardirale svet "z velikimi zmagami" v Ukrajini. Sovjetska Rusija je izgubila kar cele divizije itd. V petek je pa zmanjkalo brzjavk kakor bi odresal. Nobene vesti ni bilo, kot da sploh ni poljske ofenzive. Kaj se je zgodilo? Nekaj zelo neprijetnega je že moralo biti, ker drugače ne bi Varšava tako boleče molčala. Po štiriindvajseturnem molku je prišla iz Varšave vest, da so Poljski zopet odprli mirovno pogajanja s sovjetsko Rusijo in da bo predlagala več mest za mirovno konferenco, tako da bodo ruski boljševiki gotovo izbrali eno mesto. Kaj to pomeni? Druga vest, ki je tudi zelo značilna, se glasi, da "velike zmage" niso dvignile vrednosti poljske marke; v treh dneh "največje zmage" je marka padla tako nizko kot še nikdar prej, tako da je zdaj 208 mark za eden dolar. Med vrsticami v zadnjem varšavskem poročilu je lahko čitati, da so Poljski že zaigrali svojo "ofenzivo", da so bili tepeni in nič se ne bomo čudili, ako bodo v par tednih poljski ministri begunci v Parizu ali Londonu.)

London, 15. maja. Iz Varšave je prišla vest, da so poljski diplomatični krogi obnovili govorico za mirovno pogajanje s sovjetsko Rusijo. Predsednik Skulski je priporočil zbornišemu odseku zunanjih zadev, da naj predloži Rusiji več mest za mirovno konferenco. Uspehi poljske armade v Ukrajini niso pomagali poljski marki, da bi se dvignila njena vrednost. Ravno nasprotno, poljska marka je v zadnjih treh dneh padla za trinajst pik in danes jih je 208 za ameriški dolar.

Varšava, 15. maja. — Bojevanje v okolici Kijeva se nadaljuje. Zadnji boljševiški protinapad na kijevsko mostišče je bil odbit. Tri dni že traja bitka za posest teritorija na vzhodni strani Kijeva. Sovjetski topniški ogenj je vedno bolj močnejši.

TRUSTOVCI SE PRIPRAVLJAJO.

Pittsburgh, Pa. — Tukajšnje velebizniško časopisje je pričelo vest, da se pripravljajo velika stavka jeklarskih in železarskih delavcev, ki prične v avgustu. Datum, kedaj prične stavka, še ni znan, pravijo časnikiški špekulvarji.

Francozi izpraznili Frankfurt.

Pariz, 16. maja. — Maršal Foch je ukazal generalu Degouttu, da naj izprazni Frankfurt, Darmstadt in Hannau do polnoči v nedeljo. V ponedeljek jutraj ne bo več francoskih čet na desnem bregu Rene.

VRNENE.

Danes deš, jutri mogoče izpomerni severovzhodni vetrovi. Solnčni ishod 4.27, zahod 7.06.

POGAJANJE O JADRANSKEM VPRAŠANJU ZOPET ODLOŽENO.

NITTI PRIDE NAJAJ?

Trumbić in Ribaf sta valed vladne krize v Rimu ostala sama v Pallanu.

London, 16. maja. — Direktna pogajanja med Jugoslavijo in Italijo so zopet pretrgana. Tukajšnji italijanski diplomatje pravijo, da je tega kriva vladna kriza v Rimu. Ko je padla Nittijeva vlada, je zunanji minister Sella zapustil Pallanu, kjer se vrši konferenca, in Trumbić ter ostali jugoslovanski delegatje so stali sami. Ker se Jugoslavlani nimajo s kom pogajati, se najbrž vrnejo v Beograd.

Angleški diplomatični krogi so mnenja, da pride Nitti nazaj na krmilo vlade v Italiji. Enostranski kabinet je nemogoč, ker nobena stranka nima večine v parlamentu, valedtega mora ostati koalicijska vlada, v katero morda pride par klerikalcev.

JAVNOST SPI IN NE VIDI PRIHAJAJOČE NEVARNOSTI.

Tako svari izkušen železničar.

Washington, D. C. — Če železničarji ne dobe poštene meze, tedaj pride zanesljiva železničarska stavka. Tako je argumentiral Timothy Shea, predsednik železniških kursov, pred železniškim delavskim odborom, ki razpravlja o zahtevi železničarjev.

Svaril je, naj ljudje ne bodo slepi in naj vidijo fakte v transportni industriji. Rovedal je, da so skozi šest tednov prigovarjali kolodvorskim uslužbencem, naj se vrnejo na delo, toda uspeha niso dosegli, kajti ljudje zahtevajo takojšnjo odpravo.

Pripomnil je, da je velika nevarnost za ameriško ljudstvo, da ne verjame nikdar v nesrečo, dokler ni nevarna pred durmi. Povdarjal je, da mora priti odprava za železničarje takoj.

ORGANIZIRANI DELAVCI PROTI PODJETNIŠKI SAMOPARSTI.

Quincy, Ill. — Centralni svet strokovno organiziranih delavcev, v katerem imajo vse tukajšnje delavske strokovne organizacije svoje zastopnike, je sprejel rezolucijo, ki ostro obsoja izjavo tukajšnjih podjetnikov in vsakovrstnih biznismenov, v kateri se izrekajo za odprto delavnico. Med drugim pravi rezolucija, da je izjava podjetnikov in raznih biznismenov neameriška in v protislovju z ameriški institucijami. V tem mestu je nad tri tisoč strokovno organiziranih delavcev. Izvoljen je bil odbor sto članov, ki bo vodil kampanjo proti podjetniški samoparšnosti. Najbolji odgovor podjetnikom bo ta, če bodo v jeseni tukajšnji delavci glasovali kot en moč za delavske kandidate in proti kandidatom, ki jih postavijo profesionalni političarji.

TRUSTOVCI SE PRIPRAVLJAJO.

Pittsburgh, Pa. — Tukajšnje velebizniško časopisje je pričelo vest, da se pripravljajo velika stavka jeklarskih in železarskih delavcev, ki prične v avgustu. Datum, kedaj prične stavka, še ni znan, pravijo časnikiški špekulvarji.

Francozi izpraznili Frankfurt.

Pariz, 16. maja. — Maršal Foch je ukazal generalu Degouttu, da naj izprazni Frankfurt, Darmstadt in Hannau do polnoči v nedeljo. V ponedeljek jutraj ne bo več francoskih čet na desnem bregu Rene.

VRNENE.

Danes deš, jutri mogoče izpomerni severovzhodni vetrovi. Solnčni ishod 4.27, zahod 7.06.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obljubljeni n. pr. (maja 31.—1920) poleg valoga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ŽELJE PLOVBENEGA TRUSTA.

Komaj so se železnice vrnile pod privatno kontrolo, zahtevajo privatni interesi, da se produkti iz srednjega zapada izvažajo v Halifax skoraj za tisto ceno kot v New York, dasiravno je jasno, da so pristani v južnem Atlantiku bližje kot pa Halifax.

Kaj se skriva za to zahtevo? Dokler so bile železnice pod vladno kontrolo, ni vlada poznala nobene izjeme za pristane ob južnem atlantiškem obrežju in v Mehikem zalivu. Interesi, ki bi radi razvili te pristane, pravijo, da so se železniški ravnatelji zarotili z britskimi plovbenimi interesi, da preprečijo razvoj teh pristanov.

Pravijo, da je tudi zahteva po uničenju ameriške trgovske mornarice v zvezi s to zaroto. Plovbeni trust bi rad ustvaril take razmere, kakeršne so bile pred vojno. Med tem, ko interesi v Wall Streetu kriče, da se ameriška trgovska mornarica ne more razviti zaradi novega mornariškega zakona, ki prizna trgovske mornarje za človeška bitja, skuša vprav plovbeni trust uničiti za vsako ceno ameriško trgovsko mornarico, da se tako znebi nevarnega konkurenta in da lahko določa samopašno, kako se bo prevažalo tovarno blago in potniki.

Pred vojno so britski plovbeni interesi bili skoraj izključno odločilni faktor v ameriških pristanih in ostati hočejo še v bodočnosti. In to je želja plovbenega trusta!

Stvar ne pojde tako gladko, kot si domišljajo aranžerji. — Ravno tisti zagovorniki, ki so priporočali, da se naj seštejejo vsi vojni dolgovi skupaj in enako razdele v razmerju z bogastvom in prebivalstva dežele na vse v vojno zapletene dežele, prihajajo zdaj z novim priporočilom na dan. Zdaj so pripravljeni za kompromis na mednarodno novčnico, da bodo lahko kupovali živila. Samoposebi se razume, da bi bila Amerika darovano jag-nje. Američani so postali zelo skeptični ljudje, odkar so se prepričali, kako so se evropski diplomatje držali Wilsonovih štirinajst točk pri sklepanju miru, ki jih je predsednik proglasil ob vstopu Amerike v svetovno vojno in proti katerim ni takrat nobeden evropskih diplomatov protestiral. In zato bo težko kaj kruha iz te moke.

Kako sodijo nekateri delodajalci o delavcih. — Značilno je pismo, ki je bilo poslano v državi Washington državnim industrijalnim zavarovalni komisiji, ki govori, kako nekateri delodajalci sodijo o delavcih.

Pismo se glasi: "V zadevi tega človeka . . . Vam naznanjam, da je bil tukaj do nekaj dni nazaj. Vzeli so ga v bolnišnico za kužne bolezni, ker je imel osepnice. Kar vam lahko povem, je to, da je tukaj obrezaval drevje, dokler ni bil odpušen. Opravil je lahko le to delo, ker je imel zlomljenih nekaj reber."

Ce bi bila državna industrijalna komisija vprašala, kako se počuti njegov pes, tedaj bi bil delodajalec gotovo popisal polo papirja.

Kjer zavednost prodira na dan . . . — O zmagi, ki so jo izvojevali delavci s pomočjo farmerjev v Temiskamingu v Kanadi, so velebizniški listi lepo molčali in počakati je bilo treba poročil iz Kanade, da je ameriška javnost izvedela, da so bili nazadnjaki tepeni na volišču.

Temiskaming je bil poznan kot trdnjava nazadnjakov, ki ga je zastopal do svoje smrti Frank Cochrane, izvoljen s 7,005 glasovi.

Pri zadnjih volitvah so trije kandidatje nastopili v kampanji. August Macdonald je bil kandidat delavcev in farmerjev, proti njemu sta nastopila kandidat vlade in kandidat liberalne stranke. Po dozdaj znanem rezultatu je prejel Macdonald 4,917 glasov, Pullen, vladni kandidat, 2,815 in Slaughter, kandidat liberalne stranke pa 2,578.

Te številke govore, da rezultata ne spremene glasovi, ki se niso šteli.

Nazadnjaki so napeli vse svoje moči, da obrže mandat, ki je bil od nekdanjih njih posest, toda zavednost, ki je pričela prodirati tudi med farmerje, je napravila križ čez njih račun.

Zdaj se nazadnjaki silno jeze zaradi poraza na volišču, nekateri pa kažejo prisenecenje, češ, da niso kaj takega pričakovali.

Jadransko vprašanje.

Minuli teden so imeli nacionalistični prenapetosti tostran in onostran demarkacijske črte zopet svojo razburilivo urico senzacionalnih vesti. Ah, kako je oni klopotec, ki mu pravijo srce, zopet "drhtel" po vseh onih najnovejših novicah, ki jih je tostrana in onostrana buržuazija vrgla zopet v svet, da dvigne nekoliko otopelo zanimanje, da v stotih "ogreje srce", da se ji posreči tista spekulacija, ki je bila ono dni ravno na dnevnem radu. Menda se ji je posrečila, ker zdaj je zopet vse tiho in vse v redu.

V svet je namreč prodrla zopet neka "tajnost", po kateri ni nihče vprašal, tajnost, da se baje že tedne sem vrše direktna pogajanja med oficijelno Jugoslavijo in oficijelno Italijo. In hkrati je bil "izdan" ves program, na podlagi katerega se baje vrše ta pogajanja, oziroma mešetarenja. Kdo je vse to izdal, in čemu? Ne ve se prav. Ali po nacionalističnih listih je takoj zavrnil prepis, ki ima to prednost, da se sklada ne samo po vsebini, temveč tudi po besedah obeh prebiračevih se strank. "Mi Reke ne damo; mi kravje kupčije ne sklenemo!" — tako si bral v jugoslovanskem in ravno tako v italijanskem časopisu; tako, da bi glasilo slovenske nacionalistične stranke lahko čisto enostavno prevedlo: "globoko zasnovane članke" italijanskega nacionalističnega časopisa in — narobe. Niti naslova ni treba spremeniti; glasi se v obeh jezikih: "Mi Reke ne damo!"

Jeli gospodi res resno s to stvarjo, ali pa hoče s takimi "razkritji", ki se od časa do časa dosledno ponavljajo, doseči kaj drugega? Zdi se, da bo tako, ker slednje so končali tostranski in onostranski komentariji k temu najnovejšemu razkritju s povsem ališnim refrenom: "Reke ne damo, vendar v gotovih slučajih, in če je res neobhodno potrebno, bi se dalo tudi o Reki kupčevati." Prevodi dragi bralci ta stavek v italijanski jezik in sprejel bo v vsakem italijanskem nacionalističnem listu. Pa da se buržuazija ne razumena dobro! Lepšega sporazuma ni možno želiti.

Čemu potem meče gospoda take in silne novice med ljudstvo? Razburjati hoče, ker "ljudsko mnenje", je še vedno dobro plačan faktor na politični borzi, ki polni buržuaziji itak že prenapolne žepa. Ljudsko mnenje! Da bi gospoda vedela zanj! Sicer dobro ve, kaj ljudstvo meni, ali gospoda si še vedno domišljajo, da ima moč vplivati na to mnenje, potem — časopisja namreč, ker to je za gospoda danes še najbolj varno. In med sto idealisti je vedno gotov odstotek, ki v odkritosrčnost takih senzacionalnih vesti verjame, ter sprejema z navdušenjem vase mišji strup preračunljene perfidnosti.

Kaj ljudstvo meni o vsem tem; namreč delavno ljudstvo? Sodrug Krane iz Opatijske je tej in oni buržuaziji dovolj jasno povedal na X. zborovanju. Delavskih konsumnih združenj v Trstu ki se je vrnilo te dni. Dejal je v hrvaškem jeziku: "Mi smo predmet prepira dveh imperijalizmov, ki o njih še ne vemo, kateri bo zmagal. Vsekakor pa naj se izteče naša zadeva kakorkoli, izjavljamo že danes, da bomo stali vam (delavstvu) rama ob rami v vseh skupnih borbah za emancipacijo proletariata!"

To so jasne besede, in niso ravno prve odkar obstoja "Jadransko vprašanje." Take in silne besede je italijanska in jugoslovanska buržuazija čula že ponovno in tudi brala jih je v slovenskem in italijanskem delavskem časopisu. In vendar si domišlja ta buržuazija v gujenosti svojega bratskega objema, da danes še lahko izigra mase proti masam in bodisi na podlagi — senzacionalnih razkritij, ki jim nihče ne verjame več.

"Jadransko vprašanje" bo rešeno nekoč, kakor vas druga alična mednarodna vprašanja, in dobro bo rešeno, ali rešila ga ne bo buržuazija, ne italijanska, ne jugoslovanska; temveč rešilo bo to samotano vprašanje, ki že pol-drago leto oblači politično obnovo delavno ljudstvo, italijansko in slovensko. In rešitev bo enostavna; kratka in temeljita.

Da tedaj pa — prosimo, da se ne bolj ne smešite z raznimi senzacionalnimi vestmi o svoji kravi

kupčiji, ki nima ničesar opraviti s pravično pogodbo med narodi. Iz tržaškega "Dela."

Sovjetska vlada zopet "pada in pada".

Judenšč-Kolčak-Denikinova drama se ponavlja.

Kopenhagen, 16. maja. — Sovjetska vlada v Moskvi je zopet "pričela padati". Lansko leto, ko je Judenšč "jemal" Petrograd in ko se je Denikin "bližal" Moskvi, je istočasno kar mrgolelo brazjav o protirevoluciji v Moskvi in "padanju" sovjetske vlade. Lenin in Trockij sta najmanj trikrat strmoglavila drug drugega. Zdaj se ponavlja ista igra. Poljaki so se zaleteli v Ukrajino in ker z njihovo ofenzivo ni vse v redu, se je pa začela sovjetska republika "rušiti" kar sama od sebe.

Tako je dejal Krasin, sovjetski trgovski komisar v Kopenhagnu, ko so ga opozorili na poročilo iz Pariza, da je "general Brusilov strmoglavil sovjetsko vlado" in da je v Rusiji "velika konfuzija". Krasin je dejal, da je treba le počakati nekaj dni, da se razkadi dim, ki so ga naredili evropski imperialisti na meji Rusije in potem se bo videla resnica.

London, 16. maja. — Iz Moskve poročajo, da je centralni izvršilni odbor sovjetske vlade proglasil vojno stanje po vsej centralni Rusiji in v Arhangelsku; obenem je izdana naredba, da se morajo registrirati vsi Poljaki, ki bivajo na ruskem ozemlju. Kdor se ne registrira, mora biti takoj aretiran.

Izgred v Parizu; slankarji se drže.

Vse policistov in vojakov ranjenih.

Pariz, 16. maja. — Včeraj so se pojavili večji nemiri v pariškem predmestju, kjer se nahajajo kovinarske tovarne. Okrog 100,000 kovinarjev je v stavki z drugim strokovnimi delavci vred. Pred neko tovarno je prišlo do prepira med stavkarji in stavkocazi in takoj je posegla vmes policija ter pričela aretirati stavkarje. Vnel se je boj in ko se je morala policija umakniti, je prišlo na lice mesta oddelek vojske na konjih. Pokali so strelj in letelo je kame-nje. Kolikor je do zdaj znano, ni bil nihče ubit, toda številno ranjenec je veliko in med so tudi policisti in vojniki. Kavalerija je razpršila množico.

Izvrševalni odbor Splošne delavske zveze je pozval delavce v plinarnah v stavko. — Vlada je brž izdala apel za prostovoljce. Položaj v Parizu in vseh industrijalnih krajih Francije je še vedno akuten. Transportacija je paralizirana. Rudarji stavkajo na vsej črti in pristanišča še vedno počivajo.

Carranza se je umaknil v hribe.

El Paso, Tex., 16. maja. — Po najnovejših poročilih, ki so jih danes prejeli revolucionarni krogi v Juarezu, se je predsednik Carranza posrečilo uiti z okrog tisoč možmi v gore v Oaxaci in vstati so izgubili sled za njim. Vstaške čete so plazijo po gorskih elementih, toda o Carranzu in njegovi četi ni duha ne sluha.

Carranza se je izmuznil iz pasti svojih nasprotnikov na ta način, da je zvalil vstaše v neko sotesko in ko so prišli v bližino, so se vsule krogle kot toča iz kamoflažiranih streljnic. Vstaši so imeli velike izgube in v tej zmešnjavi se je glavna Carranzova četa umaknila po rebi na hrib in pustila železničarje nasprotniku.

General Francisco Cesie Robelo, bivši Carranzov poveljnik v državi Morelosu, je včeraj izdal manifest v glavnem mestu, v katerem pravi, da se je zato pridružil revoluciji, ker mu je Carranza ukazal, da naj ujame generala Obregon, predsedniškega kandidata in ga ubije.

Vera Cruz, 15. maja. — Predsednik Carranza, ki je pet dni odbijal napade revolucionarjev ob železnici v bližini San Marcosa, je raztrgal okrog črt, ki so ga oblegale, in se umaknil v hribe med pušsko in oakskaško državo. Z njim vred se je rešilo okrog 1000

mož. Carranza je pred umaknitvijo uničil vlake in ves material, kar ga ni mogel vzeti s seboj. Njegove gorske postojanke se nahajajo 27 milj daleč od San Marcosa. Revolucionarni kurirji, ki so včeraj prišli v Vera Cruz, pripovedujejo, da sta imeli obe stranki velike življenjske izgube. Vstaši so celo izgubili generala Torresa, ki je umrl za rano v vratu. Carranza ima dva eroplana, ki sta med bojevanjem neprestano krožila nad pozicijami revolucionarjev.

Vstaši so s pojačenimi četami udarili za pobeglim predsednikom v hribe, ali zdi se, da ne dobe beguncev tako kmalu v svoje pesti. Carranza je vsekakor izvojeval veliko zmago, ko se je tako spretno izvil iz pasti petkrat večje rebelne sile. Njegovi sovražniki se sicer tolažijo, da Carranzu kmalu poide strelivo nakar bo moral kapitulirati.

Juarez, 16. maja. — Tukaj poročajo, da je governor Adolfo de la Huerta, vrhovni poglavar liberalne konstitucionalne stranke sklical novi mehiški kongres k sedanju dne 24. maja. Kongres izvoli začasnega predsednika Mehike. General Obregon je sporočil, da v šestih dneh bo dežela zopet v normalnem stanju in vse industrije bodo obratovale kot pred vstajo.

Washington, 16. maja. — Državni departament je bil včeraj informiran, da sta general Pablo Gonzales in Alvaro Obregon izrecno odklonila njuni predsedniški kandidaturi in priporočata Antonio Villareala za provizoričnega predsednika.

Še ta mesec se vrši izredno zasedanje mehiškega kongresa, ki izvoli začasnega predsednika, kateri bo vodil predsedniške volitve in 31. decembra t. l. odstopi svoje mesto izvoljenemu predsedniku.

Izvedelo se je, da se v družbi ubožnega predsednika Carranza nahajata dva Američana, ki sta z njim vred pobegnili iz glavnega mesta. Američana sta agenta dveh bančnih trgov v New Yorku. Z njima vred je tudi angleški podkomisar. Američki in angleški zastopniki v Vera Cruzu se trudijo, da dobe begunce na varno.

Ameriške vesti.

NEVARNO ŽELEZNIŠKI BAN-DIT UNIT.

Pri lovu na bandita je izgubil življenje tudi en policaj, ki je ustrelil bandita na ulici.

Chicago, Ill. — V Gilmanu je stopil na brzovlak neznanec, ki je bil kasneje spoznan kot Horace Le Roy Walton, sin učitelja v St. Josephu, Mo., in kot član "Društva kristjanskih mladeničev" (Y. M. C. A.) Vsedel se je komodno v Pullmanov voz in pričel je gentlemanki razgovor z navzočimi ženskami. Ko je vlak privozil v Kanakakee, je zapustil Pullmanov voz in se podal v poštni voz. Na delu je bilo pet poštnih uslužbencev in Walton se jim je predstavil kot poštni nadzornik. Uslužbenec J. P. Walker ga je vprašal po pakizilu, v tem trenutku je pa Walton potegnil samokres in dejal, da je to njegovo izkazilo, nakar jim je zapovedal, naj dvignejo roke kyško, če ne, jim izpihne mozgane. Uslužbenec se ubogal, kajti bili so v njegovi oblasti. Na njegovo povelje je moral en uslužbenec zvezati druge uslužbenec, nakar je on zverzal zadnjega. Vprašal jih je po vreči iz Decatur. Pobasal je denar iz vreče v torbico nekega uslužbenca in je skočil raz vlak, preden je vlak pripeljal v Wood-lawn v Chicagu.

Bandit je izginil s plenom, uslužbenec so pa dali takoj splošen signal.

Po polnoči sta stopala policaja William Roberts in John Kendrick počasi na svojem patrolnem potu. Nasproti je njima prišel neznanec s črno torbico v roki. Bil je Walton, ki je hitel s plenom domov, katerega je ugrabil na vlak. Robertu se je zdelo, da vidi iz suknje neznanca štrleti samokresovo kopito. Ustavil je bandita in ga vprašal, kaj ima v torbici. Bandit je potegnil samokres in oddal na policaja par strelcev, ne da bi odgovoril na vprašanje. V tem trenutku je bandit spustil torbico, toda policaja nista pobrala torbice, ampak sta pričela streljati za bežečim banditom. Počil je zopet banditov samokres in policaj Roberts se je zgrudil na tla, ker

Kendrick je pokleknil poleg svojega tovarša in je dalje streljal, da prepreči beg banditu. Bandit je pa streljal in bežal. Zginil je okoli vogala, policaj Kendrick je pobral torbico in tekkel za banditom. Videl je, da je bandit nagnat izginil njemu izpred oči, ko je bil nasproti apartamentne hiše na vogalu Dorchesterove ulice in dva in petdesete ceste. Elmer Loeb, ki stanuje v tej departmentmentni hiši, je povedal policaju, da je videl bandita izginiti v tej hiši. Policaj je hitro alarmiral bližnjo policijsko postajo, na kar je čakal pomoči, ki je kmalu došla na lice mesta. V hiši se je vnela bitka na življenje in smrt, ki je končala s smrtjo bandita, ki je streljal, dokler mu ni pošlo strelivo.

Od plena je izginilo pet tisoč dolarjev, iz česar sklepajo, da je bandit imel pomočnike.

Walton je dokončal višjo šolo v St. Josephu, Mo. Star je šele 24 let.

KRIZNI POT DEZERTERJA.

Chillicothe, O. — 24-letni Carl Amerine, ki se je skoraj dve leti skrival v podzemskih jamah kot dezertir, se je podal. Amerine je zapustil vojaško taborišče Sherman v avgustu leta 1918, da obišče svojo soprogo in deteta, ki je prebivala blizu Adelphija, O. Prekoračil je svoj dopust in njegova soproga je mislila, da bo zaradi tega prestopka ustreljen. Pregovorila ga je, da se ni več vrnil v vojaški tabor, ampak se je skril v podzemskih jamah, kjer ga je oskrbovala z živcem. Kdo ve, koliko časa bi ta igra še trajala, da ni neki prijatelj njegove družine izvedel za stvar in pregovoril njegovo soprogo, da naj nikar ne ugovarja, če se njen soprog prostovoljno izroči vojaškim oblastim. Žena je privolila, nakar se je Armine podal. Zdaj čaka na obravnavo pred vojaškim sodiščem.

DEZERTERKA TRAGEDIJA.

Roundup, Mont. — 40-letni Jos. West je ustrelil svojo soprogo in dvoje otrok v starosti osem in devet let, nakar je pogljal sebi kroglo v glavo. Njegova soproga in ena hčerka sta ležali na zofi. Najbrž sta spali, kajti vsako je zadela samo ena krogla. Druga hčerka je ležala v bližnji sobi, zadela so jo tri krogle. V samokres je šlo le pet nabojev in West je moral znova nabiti samokres, da je izvršil samomor.

Zalostno tragedijo sta odkrili njegova svačinja Sara Tyrellova in njena hčerka, ki sta bili ob času tragedije v hiši bližnjega soseda. Tragedijo so zakrivila slabe finančne razmere, v katerih se je West nahajal že dalj časa.

PREVIDNI PRIVATNI INTERES.

New York, N. Y. — Trdka J. P. Morgan & Co. je najela Milsovo poslopje za dobo štiri in osem deset let. Najemnine bo plačala sedem in dvajset milijonov tri sto tisoč dolarjev. V pogodbi je zapisano, da morajo Morganovi interesi do 1. maja 1928 zgraditi poslopje, ki bo imelo pet in dvajset nadstropij.

Zakaj so Morganovi interesi zahtevali tako velik rok za zgradbo poslopja? No, ker upajo, da razmere postanejo normalne šele po petih ali šestih letih, nakar prične z zgradbo poslopja, ko bodo cene padle. Kajpa, če se računi unesejo!

MALA, TODA PRETRESLJIVA TRAGEDIJA.

Niagara Falls, N. Y. — 45-letni Meronecz in njegova 8-letna hčerka bosta umrli za poškodbami, ki sta jih zadobila pri padcu v niagarsko sotesko, ki je 150 čevljev globoka.

Hčerka je izpovedala, da jo je oče vrzel v sotesko, nakar je skočil za njo. Prijatelj Meronecz pravi, da se je nahajal v finančnih stiskah, kar ga je pogljal k umoru in v samomor.

MESTNI MEZDNI ODBOR JE DOKONČAL ZASILJEVANJE.

Chicago, Ill. — Mestni mezdni svet je dokončal zasliševanje zaradi povikanja medse mestnim uslužbencem. Poročilo o zaslišanju bo končano okoli 26. maja, nakar bo takoj predloženo mestnemu

POTOP.

Zgodovinski
roman.

Special H. Sienkiewicz. — Poslovnih Podrobnosti.

(Nadaljevanje.)

"Povej pogumno, verjamem ti!" reče kralj. "Kaj je bilo z onim topom?"

"Ta top sem jaz. . . ko sem se prikradel po noči iz trdnjave do njega, s smodnikom na drobne kosce razstrelil."

"Za Boga milega!" zakriči kralj.

Toda po tem kriču nastane tišina; vsi so ostrnili začudenja. Vsi so zrl v junaka kakor v tarčo, ki je stal z iskrenimi se očmi, z rdečico na licu in s ponosno dvigneno glavo pred njimi. V tem trenutku je odseval z njega nekak strah in divje junaštvo, da je mislil vsak nehote, da je bil tak človek pač zmogel takega čina.

Torej tudi duhovnik primas reče čez nekaj časa:

"Glejte ga no, ta človek!"

"Kako si učinil to?" vpraša kralj.

Kmitie povzroči podoben vprašanje, kako je bilo.

"Česom ni moči verjeti!" reče kanceler Korinski.

"Gospodje!" reče resnobno kralj, "nismo vedeli, koga imamo pred seboj. Gojim se v srcu upanje, da ne izgine še ljudovlada, dokler se dobe v njej taki plemiči in junaki."

"On lahko reče o sebi. Si fratus illabatur orbis, impravidum ferient ruinae!" reče duhovnik Vidžga, ki je rad navajal izreke starih pisateljev.

"To je skoro nemogoča stvar" oglasi se znova kanceler. "Povej, gospod plemič, na kak način si si ohranil v tem slučaju življenje in kako si prodiral skozi švedske vrste?"

"Grom me je oglušil," odvrne Kmitie, "in še le drugo jutro so me našli Švedje pri okopu kakor mrtvega. Takoj so me odveli, pred sodišče in Mueller me je obsodil v smrt."

"Ti pa si zbežal!"

"Neki Kuklinovski me je izprosil od Muellerja, da bi se mogel znebiti nad menoj, ker je imel name grozno jezo."

To je splošno znan razgrajalec in razbojnik; slišali smo že o njem," reče kastelan Krivinski. "Njegov polk stoji pri Muellerju pod Čenstohovom. . . Resnica!"

"Ta Kuklinovski je bil poslan poprej kot poslanec od Muellerja v samostan ter me je nagovarjal k izdajstvu, ko sem ga pospremil skozi vrata. Jaz pa sem ga udrihal po obrazu in sunil z nogo. . . Za to razlajenje je kahal name jezo."

"Vidim, da ste plemič iz ognja in žvepla!" zakliče razveseljen kralj. "Takemu ni varno hoditi na pot. . . Mueller vas je torej oddal Kuklinovskemu?"

"Tako je, milostljivi gospod. . . On pa se je zapel z menoj v prazen skedenj, z nekoliko vojaki. Tam me je privezal k tramu ter me jel mučiti s ognjem, s katerim mi je pekel bok."

"Za Boga živega!"

"Tas ga iznenadoma odzovejo k Muellerju in med tem so dospeli trije plemiči, neki Kimlić, njegovi vojaki, ki so bili poprej v moji službi. Oni pobijejo stražnike ter me odvedejo od trama."

"In zbežali ste. Sedaj razumem!" reče kralj.

"Ne, milostljivi gospod. Počakali smo, da se je vrnil Kuklinovski. Takrat sem ukazal privezati ga na isti strom in dobro sem ga spekel."

Po teh besedah Kmitie, spodbujen po spominu, znova zarudi in oči mu zablistajo kakor volku.

Toda kralj, kateremu je bilo lahko zameniti z veseljem žalost, s hvalo resnobo, jame biti z roko ob mizo ter klicati s smehom:

"Prav mu je tako! Prav mu je tako! Tak izdajalec ni zaslužil nič boljšega."

"Pustil sem ga živega," nadaljuje Kmitie, "toda do jutra je moral zmreti."

"To je usoda, ki posojila ne pusti brez vračila. Še ved nam je treba takih!" zakriči kralj ves razvnet. "One vojake si pripeljal sem s seboj. Kako se zvejo?"

"Kimlić! oče z dvema sinovama."

"Moja mati je iz rodu Kimlićev," reče resnobno duhovnik, kraljičin kanceler Vidžga.

"Videti je, da so Kimlići veliki in mali," odvrne veselo Kmitie. "Ti moji niso samo mali, marveč praveci postopaci, toda okrutni vojaki, meni vsikdar zvesti."

Med tem je pokopetal kanceler Korinski nekaj na uho gnezdnemu nadškofu, naposled pa je dejal:

"Dokaj prihaja takih, ki se radi širokoustitvo vlad lastne hvale, ali radi pridakovane nagrade. Ti donašajo lažnjive in nalašč skrpane novice, ker so čisto poslani od sovražnika."

Ta opomba je bila za navado kakor mrzel curek. Kmitieovo lice je zalila rdečica.

"Ne poznam vašega dostojanstva," odvrne, "katero mora biti kaj znano. . . torej vas nočem razlajati: mislim pa si, da ni takega dostojanstva, ki bi dovoljevalo plemiču resnobno očitati laž."

"Človek! vi govorite z velikim kraljevim kancelerjem!" reče gospod Gugovski.

Kmitie odvrne jemo:

"Kdor mi očita laž, naj si je tudi kanceler mu povem samo to: Lažje je očitati laž, nego nositi v svoj svojo glavo, lažje pečati se z voskom nego s krvjo."

Toda gospod Korinski se ne razardi, marveč odvrne:

"Ne očitam ti laži, gospod plemič, toda če je res, kar pripoveduješ, pa moraš biti ves pečen."

"Pojdite gospod, z menoj nekoliko na stran, pa vam pokazem," zagradi Kmitie.

"Ni treba" reče kralj, "verjamem ti brez tega!"

"Ni mogoče, milostljivi kralji!" zakriči Kmitie. "Jaz sam hočem to ter prosim za to ljubeč, da me tu nihče, bodisi še tako dostojen, ne smatra širokoustitve! Slabo bi mi bilo plačilo za muke, milostljiva gospoda. Nočem nagrade, pač pa hočem, da se mi verjame. Naj se torej ne verni Tomaši dotaknejo mojih ran!"

"Jaz ti verujem," reče kralj.

"Resnico je govoril," doda Marija Ljudevita, "jaz se na ljudeh ne motim."

Toda Kmitie je sklenil roke.

"Milostljiva gospoda, dovolite! Naj ide kateri z menoj na stran, ker težko bi mi bilo, da bi me imeli tu na sumu."

"Jaz pojdem," reče Tizenhaus, mladi kraljevi dvornik.

Po teh besedah odpelje Kmitie v sosedno sobo. Potoma mu reče:

"Ne grem radi tega, ker ne bi verjel, kajti verjamem vam, marveč za to, ker bi rad govoril z vami. Midva sva se nekje videla na Litvinskem. . . Imena se ne morem spomniti, ker sem vas nemara videl v rani mladosti, ko sem bil še sam mladenič."

Kmitie obrne v stran obraz, da zakrije zbežnost.

"Nemara na kakem zbirališču. Moji oče me je čisto jemal s seboj, da sem gledal javne zadeve."

"Mogoče. . . Vaše lice mi ni tuje, dasi ni imelo takrat le brazgotine. Glejte le gospod, kako je spomin mamljiv; doždeva se mi, da se takrat niste tako zvali."

"Ker motijo vaš spomin leta", je odvrnil Andrej.

Na to sta stopila v drugo sobo. Čez kratko se je Tizenhaus vrnil nazaj k kralju.

"Opečen je, milostljivi kralj, kakor na raznju!" je rekel. "Ves bok ima obžgan."

Ko se vrne Kmitie, vstane kralj ter ga stane za glavo in reče:

"Nikdar bi ne bili dvomili o tem, da govoriš resnico; pa tudi tvoja zasluga in bolečina ti ne bo zastoj."

"Vaši dolžniki smo," doda kraljica in stegne proti njemu roko.

Kmitie poklekne na jedno koleno ter spoštljivo poljubi roko kraljice, ki ga še poboja po glavi kakor mati.

"Ne hudaj se, vitez na gospoda kancelerja," reče znova kralj. "Resnica, ni bilo tukaj malo izdajalcev in teležnikov, ki so se širokoustiti; kancelerjev uradni posel pa je priti resnici do živega."

"Kaj bi tudi značila moja jeza za takega velikaša?" odvrne Andrej. "Še arpo bi ga ne smel pogledati, gospoda senatorja, ki daje vsem vzgled zvestobe in ljubezni do domovine."

Kanceler se prijazno nasmeje ter stegne roko.

"Nu, bodi torej sloga! Omeniti si mi nekaj o opem vojski; toda vedi, da Korinski so se čisto počastili tudi s krvjo, ne pa s samim voskom."

Kralj se je kazal razveseljenega.

"Prikupil se nam je ta Babinč!" reče senatorjem. "Tako nam je prirastel k srcu kakor maloko. . . Jaz te tudi ne pustim več od sebe in Bog daj, da se des kraško skupno vrneva v ljubljeno domovino."

"O najjasnejši kralji!" zakriči navdušeno Kmitie, "dasi sem bil zaprt v trdnjavi, vendar vem to od plemstva, od vojakov, celo od onih, ki so služili pod Zbrozkom in Kalinskim in oblegali Čenstohovo, da že vse čaka dneva in ure vrnitve najjasnejšega kralja. Pokažite se samo, milostljivi vladar, in tisti dan stopi vsa Litva, Poljska, in Rusija k vam kakor jeden mož! Pride plemstvo, pridejo celo zaničevani kmetje, da ponudijo svojo službo. Vojaki pod hetmani še komaj dišejo, tak slaj še imajo na Švede. . . Znano mi je tudi, da so dospeli celo pod Čenstohovo poslanci od hetmanovih vojak, da pridobe Zbrozka, Kalinskega in Kuklinovskega proti Švedom. Prestopite le, milostljivi vladar, mejo in čez mesec dni že ne bo več nobenega Šveda, samo pridite, samo pokakajte se, ker smo kakor oves brez pastirja!"

Kmitie so iskre žvigate iz oči, ko je to govoril in tako se je razvnel, da je pokleknil sredi dvorane. Njegova vrnja je prevzela tudi kraljico, katere obdarjena s hrebstojjo, je tudi kralja že davno nagovarjala k vrnitvi.

Obrnila se je torej k Janu Kazimirju in rekla krepko in odločno:

"Glas vsega naroda čujem iz ust tega plemiča!"

"Tako je! tako je! Milostljiva gospa! . . naša mati!" zakriči Kmitie.

Toda kancelerja Kornikega in kralja so dirnile nekatere besede, ki jih je izrekel Kmitie.

"Vedno," reče kralj, "smo pripravljeni, da nosimo v Ertev zdravje in avoje življenje in nismo čakali na nič drugega, nego na migljaj svojih podložnikov."

"Ta je že tukaj," reče Marija Ljudevika.

"Majestas infracta malha!" reče in jo gleda spoštljivo duhovnik Vidžga.

"To so važne stvari," reče v besedo knez nadškof škofski; "ali so zares došli poslanci od hetmanskih vojak pod Čenstohovo?"

"Vem to od svojih ljudi, teh-le Kimlićev!" odvrne Andrej. "Pri Zbrozku in Kalinskem so vsi glasno govorili o tem in se niso brigali za Muellerja in za Švede. Oni-le Kimlići niso bili zaprti, torej so obhajali s svetom, z vojski in plemstvom. . . Lahko jih postavim pred obličje vašega veličanstva in vaših dostojnikov, naj sami povedo, da vre v vsej deželi kralj in lome. Hetmani so se samo primorani pridružili Švedom, ker je vrag nabujal vojske in sedaj zopet ti vojaki zahtevajo: vrnimo se nazaj. Švedje pobijajo plemstvo in duhovnike, plenijo in zaničujejo davno svobodo, radi česar se ni čuditi, da stika sleherni pesti ter se kopnejo ozira po sablji."

"Tudi mi smo že imeli od vojak novice," reče kralj, "bili so tudi tukaj tajni poslanci, ki so napovedovali voljo splošne vrnitve k davni zvestobi in poslušnosti. . ."

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Blagoslovljena vlada Protič-dr.

Koroševa. Odkar imamo zopet radikalce in klerikalce na krmilu, je vse dražje. "Večerni List", glasilo Koroševske vlade, naznanja, da se je 12. t. m. zvišala cena moka št. 9 zopet, in sicer na — 19 kron za kilogram. Kornuzna moka pa da bo veljala 10 K za en kilogram. — Kaj ne, lepo je to! Ko je v februarju nastopila ta slavna Protič-Koroševa vlada, bile so cene od 5 do 6 kron za kilogram, sedaj pa že 19 kron. Oh, "Večerni List" — kje je tvoje ogorčenje.

Otvoritev juridične fakultete na ljubljanski univerzi. Dne 14. aprila se je na svečan način otvorila na ljubljanski univerzi juridična fakulteta z javnim predavanjem dekana juridične fakultete, g. dr. Leonida Pitamica o "pravi in revoluciji". V bivši deželnozborski dvorani so se zbrali mnogoštevilni zastopniki političnih in sodnih oblasti. Slavnostno predavanje je otvoril rektor univerze g. dr. I. Plemelj s pozdravnim in zahvalnim govorom vsem onim kulturnim delavcem, ki so se že od nekdaj borili za uresničenje ideala ljubljanske univerze. Celotno strokovnjaško temeljito predavanje g. dr. I. Pitamica izida v tisku.

Zakon za vojne dobičke. V 80. številki "Službenih Novin" je objavljen sklep da stopi predlagani zakon o davku na vojne dobičke takoj v veljavo. V isti številki je objavljen predlagani zakon ki je bil predložen začasnemu narodnemu predstavništvu 10. aprila 1919.

Izseljevanje domačih delavcev v tujino se je pričelo. To je treba konstatirati, poleg tega pa tudi še, da bi se izseljevanje gotovo vrnilo še v veliko večji meri, ko bi delavci, ki bi se radi izselili, premogli velikanske svote za potovne stroške. Izseljevanje naših delavcev je žalostno dejstvo in dobra karakterizacija merodajnih oblasti, ki vsled nerazumevanja puščajo propadati našo domačo industrijo in obrt. Da bi to dejstvo bilo tudi uspešen memento javnim činiteljem v Jugoslaviji!

Zamet. — Zamet v Kastavščini veste, kje je to? Ne! Torej vedite, da smo Zametčani najsvobodnejši ljudje na svetu, katere nihče ne mara, za katere se nihče ne prepira in nihče ne zahteva plebiscita. Ustanovili bi si lahko svojo republiko, če — bi imeli kaj jesti. Zamet leži danes točno med vladnimi italijanskimi četami in D'Annunzijevimi arditi. Prebivalci so večinoma zaposleni v Reki; ali od reške aprovizacije ne dobe živil, češ, da so onstran meje reškega mesta in okolice. Od aprovizacije v Volovskem pa tudi ne dobe živil, češ, da so onstran vojaškega kordona rednih čet. Kordone sem, meja tja — jesti pa je vendarle treba, posebno človeku, ki ves dan dela. Prosimo — res ne vemo, katera je naša kompetentna oblast, ali vseeno prosimo, da se nas kdoribodi usmili, drugače nam je poginuti gladu.

Produkcija premoga v Jugoslaviji je glasom Statistike krog 3 milijone ton letno; od teh 1 milijon v Sloveniji, 1 milijon v Bosni, 300.000 na Hrvaškem, 120.000 v Srbiji in 70.000 v Pečunu.

Posrečena goljufija s sladkorjem. V Sisku je ponujal nekdo, ki se je izdajal za trgovca A. Kaspret iz Maribora, trditi Teslić pet vagonov sladkorja. Posrečilo se

Severova zdravila vzdržujejo zdravje in razvedrilo.

Bolečine v križu

so zelo pogosto valed nerednih ledic. Tak simptom je največkrat prvo znamenje, ki vas opozarja na dejstvo, da ledice in mehur na delata pravilno. Popravi ju. Rabi

**Severa's
Kidney and Liver
Remedy**

(Severova Zdravila za ledice), ki je priporočljivo kadarkoli potrebujejo ledice ali mehur tonike. Vzemite ga proti vnetju mehurja in ledice, neodhajanja vode, proti odskakanju goste urine, bolečinam pri uriniranju, otečenim nogam, kar prihaja valed nerednosti ledic. Cena 75 centov in \$1.25 ter 30 in 50 dalka. Na prodaj v vseh lekarnah.

W. F. SEVER & CO.
LEAD HAPTON, IOWA

mu je, da je izvalil predplačila 100.000 K. Ko pa je trdka izvedla telefoničnim putem iz Maribora, da je stvar zgolj prevara, so goljufja še ob pravem času prišli v brzovalku.

Naročniki
Pozor!

Znamenje (Maja 31-20) pomeni, da vam naročnik poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmeta, je mogoče vstavljeno, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmeta, pošite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi državni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Ponovite hitro s 1. julijem se bo naročnina zvišala.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAŠ POTOVALNI
ZASTOPNIK

Anton Jankovich, se sedaj nahaja v državi Utah in Wyomingu ter bode tam obiskal vse slovenske rojake in naše naročnike, za kar želimo, da mu gredo na roke in se naroče na list, ter oni, ki jim je naročnina potekla isto ponove. Potem se bo vrnil na vzhod in bode obiskal zopet naročnike v Južnem Illinoisu, Indiani in deloma v Ohiju.

Začimbe, salica in najraznovrstnejša

DOMAČA ZDRAVILA

katera priporoča magr. Kneipp, imam vedno v zalogi.

Pišite po brezplačni cenik.

MATE FREDIE
P. O. Box 772, City Hall Station,
NEW YORK CITY.

Ne čakajte!

Prostor na vseh boljših parnikih je več tednov naprej razprodan, zato ne čakajte do zadnjega tedna, ako ste namenjeni potovati v stari kraj. V Vašo korist je, da se odločite za ta ali oni navedeni parnik in si prostor na njem zavarate. Mislite v naprej.

Za Dobrovnik — Trst.

5. junija — Argentina.
Za Havre ali Ocherbourg.

11. maja — Leopoldina,
12. maja — La France,

19. maja — Royal George,
20. maja — La Savoie,

22. maja — Mauretania,
23. maja — K. A. Victoria,

27. maja — Echambean,
29. maja — La Lorraine,

2. junija — La Touraine,
5. junija — La Fayette,

9. junija — La France.

Navedeni vozni red je podvržen slučajnim spremembam. Pišite po cenik za posamezne parnike in razrede.

Potni listi: — Potnikom preakrbim potne liste in drugo, kar rabijo za potovanje.

Iz starega kraja

Je do sedaj prišlo v Ameriko več slovenskih naseljencev, za katere sem jaz izdal potrebne listine in katerim sem jaz poslal karte. Ako želite tudi Vi dobiti sem svoje soročnike, mi pošite za tozadevna pojasnila.

Za nadaljnja pojasnila se obrnite na

LEO. ZAKRAJSEK
70 — 9th Avenue
NEW YORK, N. Y.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO
ŽENE IN DEKLETA

nad 18 let stare. Ne zahtevamo nobene skušnje, dobra plača pri lepljenju listkov na zavitke. Vi se hitro priučite tega dela. Dela se del, pri tem čistem delu, svitile in zračne sobe. Pridite pripravljeni za delo. Mi vam damo delavno obleko in isto tudi peremo brezplačno za vas. Oglasite se pri:

CALUMET BAKING POWDER COMPANY

4100 Fillmore Street,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

navadne delavce za delo v tovarni.

Stalno delo, dobra plača.

Oglasite se pri:

Employment Departmentu

Mr. Ellis.

HEPPES - NELSON
ROOFING CO.,

4500 Fillmore St.,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
DELAVCE

Ako hočete zaslužiti po \$4.50 do \$5.00 na dan, tedaj pridite na naslov:

900 WEST 18th STREET.

POTREBUJE MOŽKE

delavce za drobiti orehe, lahko delo. Dobra plača, kakor hitro se malo priučite.

KILLING - Karel Co.,
387 E. Illinois Street,
Chicago, Ill.

50 DEKLET — ZA LAHKO

in čisto tovarniško delo. Dobra plača.

PAUL G. NIEHOFF CO.
232—242 E. Ohio Street.

POTREBUJEMO
ŽENSKO

za prebiranje starega papirja: Stalno delo, dobra plača.

GUMBINSKY BROS.
2611 So. Union Street.

POTREBUJEMO
moške in ženske

za lahko in čisto tovarniško delo. Nobene skušnje se ne zahteva. Mi vas naučimo. Dobra prilika za napredek.

THE JOSEPH KLICKA CO.
20th St. & California Ave.

SVOJE ROJAKE IMAJ ZOPET
LAHKO DOBITI V AMERIKO.

Priseljeniki postavte ostanejo še smeraj v veljavi kot pred vojno. Svoje rodbine lahko dobiti v Ameriko. Podpisani vam bo dal navodila, kako dobiti v kraju potne liste. Pišite, ali se pa osobno obrnite na znanega rojaka Matijo Skender, Javnega Notarja, 5227 Buttler Street, Pittsburgh, Pa. On vam bo stvar uredil in pojasnil.

(Adv.)

POZOR KROJAČI POZOR!

Delo dobita dva izurjena krojača, najsibode za katero koli delo, suknjice (rekelece), blazne ali telovnike. Delo je stalno, plača dobra, po dogovoru, pridite osobno ali pa pošite na naslov: J. A. Ambrosch, 418 Pierce Street, Eveleth, Minn.